"ဒေါက်တာ ဘမော်၏ ပြောပြချက်"

၁၉၄၆-ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၅-ရက်နေ့။

၅၊နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ အဓိပတိဟောင်းဒေါက်တာဘမော်သည် အင်္ဂလိပ်စစ်လေယာဉ်ပျံတစင်းဖြင့် ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသည်။ ဒေါက်တာဘမော်အား သွား၍ ကြိုဆိုကြသောမိတ်ဆွေများမှာ ကျွန်ုပ် အပါအဝင် ခါးမပါတီဝင်များဖြစ်ကြသော ဗန္ဓုလဦးစိန်၊ ဟသ်ာတ-ဦးမြ၊ ပျော်ဘွယ်- ဦးမြ၊ ဦးဘဝင်းနှင့် အခြား လူကြီး လူကောင်း တော်တော် များများပင် ဖြစ်၏။ သွားရောက်၍ ကြိုဆိုသည့်ကားမှာ အစီးပေါင်း- ၂၀ ရှိလေသည်။

မျှား မကြာမီ ဒေါက်တာ ဘမော် စီး၍ လာသော အင်္ဂလိပ်စစ်လေယာဉ်ပျံသည် နိမ့်၍နိမ့်၍ မင်္ဂလာဒုံလေဆိပ်သို့ ဆင်းလာလေ၏။ လေယာဉ်ပျံ ဆိုက် လိုက် သော အခါ ဒေါက်ဘာ ဘမော်သည် အင်္ဂလိပ်စစ် ပုလိပ် နှစ်ယောက် နှင့် အတူ ဆင်းလာလေ၏။

အဓိပတိဟောင်း၊
ဒေါက်တာဘမော်

ဒေါက်တာဘမော်သည် အနည်းငယ်ပိန်သွားသည်၊ သူဝတ်ဆင်ထားသည်မှာ ပိုးအနက်ရောင် ဥရောပဝတ်စုံဖြစ်သည်။ သူ၏နာမည်ကျော် ခါးမပါတီဦးထုပ်ကို ဆောင်းထားလေသည်။ လာရောက်၍ကြိုဆိုသူများကို တဦးချင်း လိုက်၍ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်၏။ သူ၏ဩဇာတိက္ကမ ရှိသော အသံကား မပြောင်း၊ မာမြဲမာနေတုန်းပင်။

ဒေါက်တာဘမော်ကို သတင်းထောက်များက ဝိုင်း၍ ဓာတ်ပုံရိုက်မည်ပြုကြ၏၊ ဒေါက်တာဘမော်က ဓာတ်ပုံမရိုက်ရန် မေတ္တာရပ်ခံပါသည်။

သည့်နောက်ပိုင်းတွင်မူ ဒေါက်တာဘမော်သည် အင်္ဂလိပ် စစ်ပုလိပ် နှစ်ယောက်နှင့်အတူ ကန်တော်ကြီး ပတ်လမ်း (ယခု နတ်မောက်လမ်း) သူ့နေအိမ်သို့ ကားနှင့်သွားကြ၏၊ ကျွန်ုပ်ကလည်း သူနှင့်အတူ ပါသွား လေသည်။ သူ၏ နေအိမ်သို့ ရောက်လေသော အခါမှ မိတ်ဆွေများနှင့် သတင်းထောက် အများ ရှေ့တွင် သူ့ အတွေ့ အကြုံ ဖြစ်ကြောင်းကုန်စင် ဇာတ် အစုံအလင်ကို ရှင်းပြပါတော့သည်။

"၁၉၄၅-ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော်ဟာ မော်လမြိုင် မှဒုံဘက်ကို ဂျပန်နှင့်အတူ ထွက်ပြေး ခဲ့ပါတယ်။ ဩဂုတ်လ ၁၇-ရက်နေ့မှာ မှဒုံက နေပြီး ဘန်ကောက်မြို့ကို လေယာဉ်ပျံနှင့် တခါ သွားပါတယ်။ ဘန်ကောက်မြို့ကနေပြီးနောက်တရက်မှာ ဆိုးဂုံမြို့(Saigon) ကိုသွားပြန်ပါတယ်။ ဆိုးဂုံမြို့မှာ ရောက်ရှိနေတဲ့ ကျွန်တော့်ဇနီးနဲ့ သားသမီးများကိုတွေ့ပြီး သူတို့ကို ကိုယ့်ဗမာပြည် ပြန်ပို့ပေးရန် စီစဉ်ပါတယ်။ အဲဒီလို စီစဉ်ပြီးနောက် လေယာဉ်ပျံနှင့် တခါ ဖော်မိုဆာ(Taiwan)ကို သွားပြန်ပါတယ်။

တရုပ်ပြည် ဖော်မိုဆာကျွန်း ရောက်ပြီးလို့ တခါ ဂျပန်ပြည်ကို လေယာဉ်ပျံနဲ့ သွားပြန်ပါသေးတယ်။ လမ်းမှာ မမျှော်လင့်ဘဲ အမေရိကန် လေယာဉ်ပျံ

တစင်းနဲ့ တိုးပါလေရော။ ကျွန်တော် စီးလာတဲ့ ဂျပန်လေယာဉ်ပျံကို စက်သေနတ်နဲ့ လိုက်ပစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ လေယာဉ်ပျံကို မောင်းတဲ့ ဂျပန်ဟာ အတော်လေး ညက်ကောင်းသူ ဖြစ်ပါတယ်။ဘာ့ကြောင့်လဲဆို အမေရိကန်လေယာဉ်ပျံက စက်သေနတ်နဲ့ ပစ်တယ်ဆိုရင်ဘဲ မလွတ်သာ မရှောင် [illegible] လေယာဉ်ပျံကို ကျည်ဆန် ထိမှန်သွားတဲ့အနေနဲ့ တခါထဲငင်လယ်ထဲကို ထိုးပြီးဆင်းသွားတယ်။ အဲဒီနောက် အချိန်ကလေး အတော်ကြာသွားမှ တခါပြန်ပြီး အထက်ကို ထိုးတက်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ကျွန်တော် စီးလာတဲ့ ဂျပန်လေယာဉ်ပျံထဲက အမေရိကန်လေယာဉ်ပျံကို မြင်တော့မြင်ရတယ်။ ဒါပေမယ့် ခရီးက အတော်လေး ဝေးသွားပြီ။ ဒါကြောင့် နေ့ထက်ဂရုစိုက်ပြီး စက်သေနတ်နဲ့ မပစ်တော့ဘူး။

အောက်တိုဘာလ ၂၄-ရက်နေ့မှာ ကျွန်တော် ဂျပန်ပြည်ပေါ်သို့ ရောက်ပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ ဂျပန် အစိုးရက လဲ နော်မှုလို့ လက်နက်ချနေပြီ။ အမေရိကန်စစ်တပ်က ဂျပန်လေယာဉ်ပျံများ အဆင်းအတက်မပြုရလို့ အမိန့်ထုတ်ထားတဲ့ အချိန် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မြို့နဲ့အတော်ဝေးလှမ်းတဲ့ တောထဲ နေရာမှာ ကျွန်တော်တို့ စီးလာတဲ့ ဂျပန်လေယာဉ်ပျံဟာ လျှို့ဝှက်ပြီး ဆင်းရပါတယ်။ [illegible] ပိုင်းမှာတော့ ဂျပန်တောရွာလေးတရွာမှာ သွားပြီး ပုန်းနေရပါတယ်။ ဂျပန်ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းမှာ သွားရောက်ပြီး ခိုလှုံရပါတယ်။ ဂျပန်ဘုန်းတော်ကြီး [illegible] ကလဲ ကျွန်တော့်ကို အစစအရာရာ [illegible] ရောက်လို့ သူရဲ့ ကျေးဇူးတရားကို [illegible] မမေ့နိုင်ပါဘူး။

နေ့ရှိသမျှ အချိန်တိုင်းလိုလို ကျွန်တော်ဟာ ကိုယ့်ဗမာပြည်ရဲ့ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို အမြဲတမ်း နားစွင့်လိုနေပါတယ်။ နောက် ဇန်နဝါရီလမှာ ဦးအေး (မြင်းခြံအသင်း ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးဘိုးဗျော၏ သမက်)ဟာ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံ မစ္စတာရန်နဲ့အတူ အစိုးရဖွဲ့လိုက်ပြီလို့ တစွန်းတစ ကြားမိပါတယ်။ ဒီတော့မှ ကိုယ့်ဗမာပြည်ကို အလွန်ပြန်ချင်တာကြောင့် အမေရိကန်စစ်တပ်က စစ်ဗိုလ်ကြီးထံမှာ ဗမာပြည်မှာ အမိပတ်လုပ်ခဲ့တဲ့ ဒေါက်တာဘမော် ဆိုတာ ကျွန်တော်ပဲဖြစ်ပြီး အဖမ်းခံပါတယ်၊ ကျွန်တော့်ကို အမေရိကန်စစ်တပ်က တိုကျိုမြို့ ထောင်ကြီးမှာ ချုပ်ထားပါတယ်။

ဒီအချိန်က တိုကျိုမြို့ထောင်ကြီးထဲမှာ အကျဉ်းသား တရာနဲ့ကို နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြားထားပါတယ်။ ဂျပန်အမျိုးသားတွေရောနဲ့ဆိုရင် အင်္ကျီအနီဝတ်ထားပါတယ်။ တိုင်းတပါးသားဆိုရင် အင်္ကျီအပြာ ဝတ်ထားပါတယ်။ ကျွန်တော်လဲ အင်္ကျီအပြာကို ဝတ်ထားရပါတယ်။ ဒီထောင်မှာ အုပ်ချုပ်တဲ့ ထောင်ဗိုလ်ကြီး (အမေရိကန်လူမျိုးက)ကျွန်တော့်ကို ပန်းကန်ဆေးခိုင်း အမှိုက်လှဲခိုင်းတယ်။ ကျွန်တော်က မလုပ်ဘူးလို့ ငြင်းပါတယ်။

ဒီလိုပြောတာကြောင့် ထောင်ဗိုလ်ကြီးက စိတ်အလွန်ဆိုးပြီး ကျွန်တော့်ကို ၉-ပေ ၆-ပေသာ ရှိတဲ့ အခန်းကျဉ်းလေးထဲ ပြောင်းရွှေ့ ချုပ်နှောင်ထားပါတယ်။ ကျွန်တော် လွတ်မြောက်လာတဲ့အထိ ဒီအခန်းကျဉ်းလေးထဲမှာ နေခဲ့ရပါတယ်။

အမေရိကန်စစ်တပ်က စစ်ဗိုလ်တွေကြောင့် ကျွန်တော် အနှိပ်စက်ခံရပြီး ခြိမ်းခြောက်ပါတယ်။ တယ်နိုင်ငံက စစ်တရားခံကို ကြိုးပေးသည့်ဓာတ်ပုံ၊ ရက်ရက်စက်စက် သတ်ဖြတ်ထားသည့်များကို ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီး ကျွန်တော့်ကို အကြောင်း လာပြပါတယ်။ ကြာတော့ "ငြိမ်....ငါလဲ ဒီလိုဘဲသေရတော့မှာဘဲ။ ငါနေတဲ့ ဗမာပြည်ကိုတော့ ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ ပြန်ရောက်တော့မှာ မဟုတ်တော့ဘူး။ ငါအလွန်ချစ်တဲ့ မိတ်ဆွေတွေနဲ့လဲ ဘယ်တော့မှ တွေ့နိုင်မှာ မဟုတ်တော့ဘူး" လို့ ထင်မိခဲ့ပါတယ်။ နေ့လို့ ပြုံကောင်း ထောက်မလို့ ကိုယ့်မိတ်ဆွေဟောင်းတွေ [illegible] မသေမပျောက် ပြန်လည်ပြီးတွေ့ရတာ အများကြီးဘဲ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်မိပါတယ်။ နှောင်း အတိတ်က အကြောင်းတွေကို စဉ်းစားမိရင်လဲ ဝမ်းနည်းမိပါတယ်။"

ယင်းသို့ ပြောနေစဉ်မှာပင် ဒေါက်တာဘမော်၏ အသံသည် ငိုသံပါလာ၏။ ပြီးနောက် မျက်ရည်ပူများလည်း စီး၍ ကျလာပါသည်။ သူ၏စကားကို နား၌ ကြားရသော ကျွန်ုပ်တို့တတွေသည်လည်း ရင်ညွှန့်ထဲက တလှိုက်လှိုက်နှင့် တဖိုဖိုနှင့် ခံစားနေရလေသည်။

"ကျွန်တော့်ကို အမေရိကန်ပြည်၊ ပြည်ထဲရေးဌာနက ဗမာပြည်မှာရှိတဲ့ အမေရိကန် ကောင်စစ်ဝန်ချုပ်ထံ အကြောင်း ကြားပါတယ်။ အကြောင်းကြားပုံက ကျွန်တော့်ကို အမေရိကန် စစ်တပ်က ဇူလိုင်လ ၃၁-ရက်နေ့မှာ အင်္ဂလိပ် ဆက်သွယ်ရေးဌာနလက်သို့ အပ်လိုက်ကြောင်း၊ အမေရိကန် စစ်တပ်ကလဲ ကျွန်တော့်ကို အင်္ဂလိပ်က ဖမ်းခိုင်းလို့ ဖမ်းထားတာ ဖြစ်ကြောင်း။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ပိုင်ပစ္စည်းများကိုလဲ ပြန်လည်ပြီး ပေးကြောင်း ကျေညာပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခု အင်္ဂလိပ် စစ်လေယာဉ်ပျံနဲ့ ကိုယ့် ဗမာပြည်ကို ပြန်ရောက်လာခြင်း ဖြစ်ပါတယ်"

ယင်းသို့ ဒေါက်တာဘမော်က သူ့ကိုယ်တွေ့ကို ပြောပြသည်။ အချိန်အားဖြင့် နာရီဝက်ခန့် ကြာသွားသည်။ ပြီးလျှင် သတင်းထောက် များက လည်း မသိ မရှင်းသည့် အချက်နှင့် သူတို့သိလိုသော အချက်များကို မေးမြန်း ပါသည်။ ဒေါက်တာဘမော်ကလည်း တတ်နိုင်သမျှ ဖြေဆို ပါသည်။ ဖြေဆိုပြီးသော အခါ

ကျွန်ုပ် စပ်စု။ ။ကျွန်တော်ရဲ့ မိတ်ဆွေကြီး ဆူဘတ်ချန်ဒရာဘို့(စ်)ကော ဘယ်လို နေပါသလဲ။

ဒေါက်တာဘမော်။ ။ဆူဘတ်ချန်ဒရာဘို့(စ်) ဟာ တရုတ်ပြည် ဖော်မိုဆာ (Taiwan) မှ ဂျပန်ပြည်ကို လေယာဉ်ပျံနဲ့ အသွား လမ်းမှာ လေယာဉ်ပျံ မီးလောင်ပြီး ပျက်ကျပါတယ်။ လေယာဉ်ပျံတခုလုံး ရစ်ရာမရှိအောင် ပျက်စီးသွားတယ်။ ဆူဘတ်ချန်ဒရာဘို့(စ်)နဲ့ အတူပါသွားတဲ့ ဗမာပြည်က ဂျပန်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတော့ ဒီနေရာမှာဘဲ ပွဲချင်းပြီး သေဆုံးသွားတယ်။ ဆူဘတ်ချန်ဒရာဘို့(စ်) ကတော့ မီးလောင်တဲ့ ဒဏ်ရာနဲ့ တိုင်ဟိုကူး ဆေးရုံမှာ တက်ရောက် ကုသနေတာ ၂-ရက်အကြာမှာဘဲ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက် တယ်လို့ ကျွန်တော် အသေအချာသိခဲ့ပါတယ်။

ဆူဘတ်ချန်ဒရာဘို့(စ်)နှင့် ပတ်သက်၍ မမျှော်လင့်နိုင်သော သတင်းဆိုးကြီးကို ဒေါက်တာဘမော်ထံမှ ကြားလိုက်ရသည့်အချိန်ကစပြီး လူ့လောကကြီး၏ အပြောင်းအလဲမြန်သော သဘောတရားကို သွား၍ သတိဘားလိုက်မိသည်။ သူ့ကိုလွန်စွာမှ ချစ်မြတ်နိုးသောကြောင့် ဝမ်းနည်းမိသည်။ သူ့ကို ချစ်သော မေတ္တာစိတ်ဖြင့် နှမြော တသလည်း ဖြစ်မိပါသည်။ "ဪ....ကိုယ့် မိတ်ဆွေကြီး ဆူဘတ်ချန်ဒရာဘို့(စ်) တဲ့ သဘော ကွယ်လွန်လေပြီကိုး" ဟု၍ တွေးမိပြီး အားငယ် သလိုလိုလည်း ဖြစ်မိမည်သည်။

ကျွန်ုပ်သို့ ဒေါက်တာ ဘမော်က ပြောလိုက်စဉ် ဒေါက်တာ ဘဟန်က မေ့နေသော အကြောင်းအရာတခုကို သတိ ပြန်ရလေ ဟန်ဖြင့်...."ကျွန်တော့် အိမ် ဗုံးချတုန်းက ပုသိမ်ဆုံး ရောက်လာတာ ခင်ဗျားနဲ့ ဆူဘတ်ချန် ဒရာဘို့(စ်) မဟုတ်လား....။ ခုလိုကိုယ့်မိတ်ဆွေကြီးတယောက်ဆုံးရှုံး ပျက်စီးရတာ ဝမ်းနည်း စရာဘဲဗျာ" ဟု၍ ကျွန်ုပ်ကို ကြည့်ကာ ဝမ်းနည်း ကြေကွဲသောအသံဖြင့် ပြောလေသည်။ ထိုစဉ်တွင်မှ ဒေါက်တာ ဘဟန်အိမ် ဗုံးချခဲ့က အဖြစ်အပျက် များသည် ကျွန်ုပ်၏ စိတ် အာရုံထဲဝယ် ထင်ထင် ရှားရှားကြီးပေါ်လာ ပြန်ပါသည်။

သည့်အကြောင်းကိုပင် ကျွန်ုပ်သည် မိတ်ဆွေကြီးတဦးဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား သွား၍ ပြောပြ ပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း လည်း ကျွန်ုပ် ကဲ့သို့ပင် ဝမ်းနည်းတသ ဖြစ်ကြောင်းကို သူ၏ ညှိုးနေသော မျက်နှာက သက်သေ ခံလျက် ရှိလေသည်။

လောက၌ရှိသော လူသားများသည် မျိုးမတူ ဇာတ်မတူ အချင်းချင်း မပါဝင်းသင်းဆက်ဆံကြ၏။ ကြာ၍လာလေသော် တဦးနှင့်တဦး သံယောဇဉ်ကြီး သွယ်ယှက်လာလေသည်။ တယောက်သောသူမှာ မမျှော်လင့်ဘဲနှင့် ပျက်စီး ဆုံးရှုံး သွားလျှင် ကျန်ရှိသောသူများက ဝမ်းနည်းကြေကွဲလေသည်။ ဤသည်တို့ကား တယောက်ပေါ်တယောက်ထားရှိသည့် ချစ်ကြည်မှုပင် မဟုတ်လော။

ထို့နောက် ၂-ရက်လွန်မြောက်လာလေသော အခါ နံနက် ၈-နာရီတွင် ကျွန်ုပ်အပါအဝင် မိတ်ဆွေတစုသည် ဒေါက်တာဘမော်နှင့်အတူ ရွှေတိဂုံဘုရားသို့ တက်ရောက်၍ ဖူးမျှော်လေသည်။ ပြီးလျှင် ဒေါက်တာ ဘမော်အိမ်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးများကိုပင့်၍ ဆွမ်းကျွေးလေသည်။